

РОЗДІЛ V

КОМПАРАТИВНА ПЕДАГОГІКА І ПСИХОЛОГІЯ

УДК: 378

Бокша Наталія Іванівна,
аспірант,
Мукачівський державний університет

ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ЛЕГКОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ У ВИЩІЙ ШКОЛІ ЧЕХІЇ ТА СЛОВАЧЧИНИ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

У статті розглянута освітня діяльність вищих навчальних закладів Чехії та Словаччини, які здійснюють підготовку спеціалістів для галузей легкої промисловості. Проаналізовано структуру текстильного факультету технічного університету в Ліберці, факультету промислових технологій в Пушові Тренчинського університету Александра Дубачека, кафедри текстильного дизайну академії мистецтв в Братиславі. Охарактеризовано програми підготовки, профілі спеціальностей, форми навчання, ліцензований обсяг, академічні ступені. Визначено професійно орієнтований напрямок підготовки спеціалістів кожного з розглянутих навчальних закладів.

Ключові слова: система освіти, вищі учебні заклади, спеціальності, факультет, програми підготовки.

Постановка проблеми. Соціально-політичні зміни в Україні на початку ХХІ століття вказують на чітко сформоване прагнення більшості українського суспільства рухатися в напрямку європейської моделі розвитку в усіх сферах діяльності. Особливо важливою ланкою розвитку суспільства, як духовного, так і матеріального, є освіта, зокрема інженерна, яка покликана забезпечувати наповнення ринку праці висококваліфікованими спеціалістами, здатними до розбудови потужної економіки нашої держави.

Для української педагогічної науки, з метою інтенсифікації процесу інтеграції в світовий та європейський освітній простір, доцільним є вивчення досвіду розвитку інженерної освіти Чехії та Словаччини, що в недалекому минулому проходили такий самий шлях інтеграційних процесів, на якому зараз знаходиться Україна.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасний стан та перспективи розвитку освіти країн Євросоюзу є об'єктом вивчення багатьох науковців-компаративістів, зокрема українських, таких як Н. Абашкіна, Б. Мельниченко, А. Сбруєва, Г. Товканець, М. Чепіль та інші. Вітчизняні науковці активно досліджують проблеми інтеграції української системи освіти в європейське середовище, глобалізацію та інтернаціоналізацію педагогічної діяльності, включення України в Болонський процес, функціонування педагогічної та професійної освіти в розвинутих країнах. Так, в працях Н. Абашкіної розглядаються питання розвитку професійної освіти в Німеччині, Г. Товканець досліджує проблематику розвитку економічної освіти у вищій школі Чехії та Словаччини. Разом із цим у педагогічній теорії та практиці не достатньо висвітлено проблеми та сучасні тенденції розвитку інженерної освіти в східноєвропейських країнах.

Мета статті. Метою даного дослідження є вивчення та аналіз системи підготовки фахівців легкої промисловості у вищій школі Чехії та Словаччини на сучасному етапі.

Результати дослідження. Результати наукових досліджень засвідчують, що освіта в Чеській Республіці та Словачській Республіці відповідає Міжнародним нормам ISCED (Міжнародної стандартної класифікації освіти ЮНЕСКО) і забезпечує підготовку кваліфікованих фахівців більш, ніж з 1000 спеціальностей [1].

Вищі навчальні заклади Чехії та Словаччини бувають трьох видів: громадські, державні та приватні. Відповідно до чинного законодавства вищевказаних країн забезпечуються три рівні вищої освіти. Навчання на першому рівні завершується присвоєнням випускникові ступеню бакалавра (bakalavr), на другому рівні - магістра (magister) або інженера (inžinier) для технічних спеціальностей та доктора медицини (doctorate medicine) для медичних спеціальностей. Третій рівень веде до отримання ступеню доктора (doctorate/PhD).

В системі вищої освіти Чехії є понад 70 вищих навчальних закладів, з яких 28 є державними (26 – громадські VNZ/Veřejné vysoké školy та 2 – відомчі VNZ/Státní vysoké školy), а 42 є приватними (Soukromé vysoké školy) [1;2]. З цієї загальної кількості підготовка студентів за технічними та технологічними спеціальностями для різних галузей народного господарства здійснюється лише у 14 вищих навчальних закладах державної форми власності.

У той же час підготовка спеціалістів інженерного профілю для галузей легкої промисловості серед вищевказаної кількості здійснюється лише одним технічним ВНЗ Чехії - на текстильному факультеті технічного університету в Ліберці [1, 2] – таблиця 1.

Таблиця 1

Характеристика вищих учбових закладів Чехії та Словаччини, у яких здійснюється підготовка спеціалістів для галузей легкої промисловості

Назва ВНЗ	Назва факультету	Кафедри факультету	Форма власності ВНЗ	Мова навчання	Місто навчання
1	2	3	4	5	7
ВНЗ Чехії					
Технічний університет в Ліберці/ <i>Technická univerzita v Liberci</i>	Текстильний факультет/ <i>Fakulta textilni</i>	Кафедра дизайну/ <i>Katedra designu</i> Кафедра оцінки якості текстилю/ <i>Katedra hodnocení textilií</i> Кафедра нетканних матеріалів і наноматеріалів/ <i>Katedra netkaných textilií a nanovláknenných materiálů</i> Кафедра матеріалознавства/ <i>Katedra materiálového inženýrství</i> Кафедра швейної промисловості/ <i>Katedra oděvnictví</i> Кафедра текстильних технологій/ <i>Katedra textilních technologií</i>	Державний ВНЗ	Чеська/англійська	Ліберець
ВНЗ Словаччини					
Тренчинський університет Александра Дубчека/ <i>Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne</i>	Факультет промислових технологій в Пушові/ <i>Fakulta priemyselných technológií v Púchove</i>	Кафедра матеріалознавства/ <i>Katedra materiálového inžinierstva</i> Кафедра промислового дизайну/ <i>Oddelenie priemyselného dizajnu</i> Кафедра матеріалознавчих технологій і навколишнього середовища/ <i>Katedra materiálových technológií a environmentu</i> Кафедра чисельних методів та обчислювального моделювання/ <i>Katedra numerických metód a výpočtového modelovania</i>	Державний ВНЗ	Словацька	Пушов
Академія мистецтв в Братиславі/ <i>Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave</i>		Кафедра текстильного дизайну/ <i>Katedra textilnej tvorby</i>	Державний ВНЗ	Словацька	Братислава

Текстильний факультет технічного університету в м. Ліберець станом на 2016-2017 н.р. представлений шістьма кафедрами (таблиця 1), на яких здійснюють підготовку студентів за програмами підготовки спеціальностями, що наведені в таблиці 2 [3].

Таблиця 2

Характеристика програм підготовки за спеціальностями в галузі легкої промисловості у технічному університеті в Ліберці

Шифр спеціальності	Профілі спеціальності	Денна /заочна форма навчання	Ліцензований обсяг на 2016-17 н.р., чол	Тривалість навчання, роки	Академічний ступінь
1	2	3	4	5	6
Програми бакалаврату					
<i>Назва та шифр галузі знань –Текстиль/Textil (B3107)</i>					
3107R006	Дизайн одягу та текстилю/ <i>Textilní a oděvní návrhářství</i>	Денна	65	3	Бакалавр (Bc.)
3107R007	Текстильний маркетинг/ <i>Textilní marketing</i>	Денна /заочна	80/60	3/3	
3107R016	Текстильні технології, матеріали та наноматеріали/ <i>Textilní technologie, materiály a nanomateriály</i>	Денна /заочна	40/40	3/3	
3107R015	Технології виготовлення одягу та управління швейного виробництва/ <i>Výroba oděvů a management obchodu s oděvy</i>	Денна /заочна	60/30	3/3	
Програми магістратури					
<i>Назва та шифр галузі знань - Текстильна інженерія/Textilní inženýrství(N3106)</i>					
3106T017	Технології одягу та текстилю/ <i>Oděvní a textilní technologie</i>	Денна /заочна	40/20	2/2	Інженер (Ing.)
3106T018	Неткані та наноматеріали/ <i>Netkané a nanovláknenné materiály</i>	Денна /заочна	30/20	2/2	
<i>Назва та шифр галузі знань –Промислова інженерія/Průmyslové inženýrství (N3957)</i>					
3911T023	Управління якістю/ <i>Řízení jakosti</i>	Денна /заочна	20/15	2/2	Інженер (Ing.)
3901T073	Виробництво промислової продукції/ <i>Produktové inženýrství</i>	Денна /заочна	50/30	2/2	
Програма магістратури (5 років)					
<i>Назва та шифр галузі знань - Текстильна інженерія/ Textilní inženýrství (M3106)</i>					
3106T012	Текстильна інженерія/ <i>Textilní inženýrství</i>	Денна	15	5	Інженер (Ing.)
Програма докторантури					
<i>Назва та шифр галузі знань - Текстильна інженерія/Textilní inženýrství (P3106)</i>					
3106V015	Текстильна технологія і техніка/ <i>Textilní technika a materiálové inženýrství</i>	Денна /заочна	25	-	доктор (Ph.D.)

Як видно з наведеної характеристики програм підготовки за спеціальностями для легкої промисловості, що реалізуються в технічному університеті в Ліберці, в даному ВНЗ готують фахівців практично з усіх напрямків професійної діяльності для виробництв вищевказаної галузі: дизайн, проектування виробів, матеріалознавство, менеджмент та технології виробництва, системи управління якістю. Єдиний напрямок, що не представлений як окрема спеціальність у зазначеному навчальному закладі, це напрямок комп'ютерних технологій в галузі легкої промисловості.

Текстильний факультет технічного університету в м. Ліберець має потужну матеріально-технічну базу, представлену сучасними лабораторіями з новітнім обладнанням, де в студентів є можливість здобувати високий професійний рівень, працювати над науковими тематиками кафедр факультету. Також слід зазначити, що більшість акредитованих програм даного ВНЗ, в тому числі й інженерного напрямку, може викладатися на англійській мові, що допомагає майбутнім випускникам легше знайти роботу за межами країни та швидше інтегруватися в іншомовному середовищі.

У Словаччині здійснюють підготовку спеціалістів понад 20 громадських, 3 державних та 12 приватних вищих учбових закладів [4]. В свою чергу підготовка студентів за технічними та технологічними спеціальностями для різних галузей народного господарства у Словаччині здійснюється у 7-ми ВУЗах державної форми власності та у одному ВНЗ приватної форми власності. Що стосується підготовки у ВНЗ інженерів для галузей легкої промисловості, то така підготовка здійснюється у Тренчинському університеті Александра Дубчека на факультеті промислових технологій - таблиця 1. Факультет промислових технологій Тренчинського університету Александра Дубчека представлений чотирма кафедрами, на яких здійснюють підготовку студентів за програмами підготовки та спеціальностями, що наведені в таблиці 3 [5].

Основна фахова спрямованість майбутніх випускників факультету промислових технологій Тренчинського університету Александра Дубчека – це матеріалознавчі технології в різних галузях народного господарства, в тому числі і в галузі легкої промисловості. Слід відмітити, що факультет промислових технологій в Пушові є відносно молодим, але динамічно розвивається, має міцну матеріально-технічну базу, яка сприяє забезпеченню професійної підготовки майбутніх фахівців.

Тренчинський університет в цілому та факультет промислових технологій зокрема розвиває міжнародне співробітництво, програми міжнародної мобільності, приймає участь у міжнародних заходах і є частиною великої Європейської Асоціації Університетів.

У Словацькій Республіці в Академії мистецтв, що в Братиславі, функціонує кафедра текстильного дизайну, яка готує студентів за спеціальностями дизайнерського профілю, зокрема дизайнерів одягу та текстилю [6]. Кафедра здійснює підготовку спеціалістів за програмами, що охарактеризовані в таблиці 4.

Таблиця 3

Характеристика програм підготовки за спеціальностями в галузі легкої промисловості у Тренчинському університеті Александра Дубчека

Назва спеціальності	Денна /заочна форма навчання	Ліцензований обсяг на 2017-2018н.р., чол.	Тривалість навчання, роки	Академічний ступінь
1	2	3	4	5
Програма бакалаврату				
<i>Шифр та назва галузі знань–5.2.26 Матеріалу/ Materiály</i>				
Технології матеріалів/ <i>Materiálová technológia</i>	Денна /заочна	20/10	3	Бакалавр (Bc.)
Комп'ютерна підготовка матеріалознавства/ <i>Počítačová podpora materiálového inžinierstva</i>	Денна	20	3	
Матеріалознавство/ <i>Materiálové inžinierstvo</i>	Денна /заочна	20/10	3/4	
Текстильні технології та дизайн/ <i>Textilná technológia a návrhárstvo</i>	Денна /заочна	10/5	3	
Програма магістратури				
<i>Шифр та назва галузі знань–5.2.26 Матеріалу/ Materiály</i>				
Матеріалознавство / <i>Materiálové inžinierstvo</i>	Денна /заочна	50/25	2/2	Інженер (Ing)
Програма докторантури				
<i>Шифр та назва галузі знань–5.2.26 Матеріалу/ Materiály</i>				
Матеріали/ <i>Materiály</i>	Денна /заочна		4/5	Доктор (Ph.D.)

Для студентів дизайнерських спеціальностей в Академії мистецтв, що в Братиславі, пропонуються платні додаткові програми навчання, по завершенні яких студенти здобувають педагогічну кваліфікацію і можуть працювати педагогами художнього та дизайнерського профілю в середніх та професійних школах. Слід відмітити, що в даний час Академія мистецтв в Братиславі є європейської школою, яка динамічно розвивається, активно розвиває програми обміну та стажування, відома далеко за межами Словаччини. Роботи студентів і викладачів даного університету успішно представлені як у Словаччині, так і в усьому світі [6].

Таблиця 4

Характеристика програм підготовки за дизайнерськими спеціальностями в галузі легкої промисловості в Академії мистецтв, Братислава

Назва спеціалізації	Денна /заочна форма навчання	Ліцензований обсяг на 2016-2017 н.р., чол.	Тривалість навчання, роки	Академічний ступінь
1	2	3	4	5
Програма бакалаврату				
<i>Шифр та назва галузі знань – 2.2.6 Дизайн/ dizajn</i> <i>Спеціальність – Текстильний дизайн/Textilná tvorba</i>				
Дизайн одягу/Atelier odevneho dizajnu	Денна	9	4	Бакалавр (Bc.)
Текстильний дизайн в середовищі/Atelier textilnej tvorby v priestore				
Текстильний дизайн/Atelier textilneho dizajnu				
Ввідний курс в технології текстилю/Pripravny kurz textil. tvorby a dizajnu				
Програма магістратури				
<i>Спеціальність – Текстильний дизайн/Textilná tvorba</i>				
Дизайн одягу/Atelier odevneho dizajnu	Денна	10	2	Магістр мистецтв (Mgr. Art.)
Текстильний дизайн в середовищі/Atelier textilnej tvorby v priestore				
Текстильний дизайн/Atelier textilneho dizajnu				
Програма докторантури				
<i>Шифр та назва галузі знань – 2.2.6 Дизайн/dizajn</i>				
Дизайн/dizajn	Денна/заочна		5	Доктор мистецтвознавства, доктор філософії (ArtD.), (Ph.D.)

Зазначимо, що на виробництвах легкої промисловості, в тому числі Чехії та Словаччини, крім фахівців профільних напрямків в галузі легкої промисловості широко задіяні спеціалісти суміжних галузей і спеціальностей, підготовка яких не обов'язково здійснюється на вузькопрофільних факультетах та кафедрах вищих учбових закладів. Серед таких найбільш поширених можна назвати економічні спеціальності – логістика, маркетинг та менеджмент підприємств легкої промисловості; спеціальності в галузі машинобудування та електротехніки – обслуговування машин та апаратів вищевказаних виробництв; спеціальності ІТ-технологій та програмування – розробка та впровадження систем автоматизованого проектування (САПР).

Суттєве наповнення ринку праці фахівцями в галузі легкої промисловості відбувається за рахунок підготовки спеціалістів у професійних учбових закладах, мережа яких в Чехії та Словаччині порівняно з вищими школами значно більша, а кваліфікація, яку отримують випускники цих шкіл, дозволяє їм займати посади середньої управлінської ланки.

Система підготовки фахівців в галузі легкої промисловості в Чеській Республіці та Словацькій Республіці завдяки роботі вищих та середніх професійних закладів дозволяє наповнювати ринок праці кваліфікованими спеціалістами, сприяє сталому розвитку зазначеної галузі та промисловості вказаних країн в цілому.

Висновки та перспективи подальших досліджень. На основі аналізу діяльності вищих

навчальних закладів Чехії та Словаччини встановлено, що система вищої освіти, що готує фахівців у галузі легкої промисловості, представлена всього трьома ВНЗ державної форми власності, а саме: технічний університет в Ліберці (текстильний факультет), Тренчинський університет Александра Дубчека (факультет промислових технологій в Пушові), академія мистецтв в Братиславі (кафедра текстильного дизайну). Підготовка спеціалістів у вищевказаних освітніх установах здійснюється згідно акредитованих програм за академічними ступенями «бакалавр», «магістр», «доктор».

Визначено, що кожен з охарактеризованих навчальних закладів має свій професійно орієнтований напрямок підготовки спеціалістів: текстильний факультет технічного університету в Ліберці – управління, маркетинг, системи якості в технологіях матеріалів та одягу; факультет промислових технологій в Пушові Тренчинського університету Александра Дубчека – матеріалознавчі, комп'ютерні технології у виробництві одягу та текстилю; кафедра текстильного дизайну академії мистецтв в Братиславі – дизайн одягу, текстилю, середовища, педагогічна діяльність в сфері дизайну.

Значну частину кадрів для легкої промисловості забезпечують професійні школи, мережа яких в Чехії та Словаччині порівняно з вищими школами більша, тому в наступних дослідженнях актуальним є вивчення даного сегменту системи підготовки спеціалістів для вказаної галузі.

Список використаних джерел

1. Prehled vysokych skol [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.msmt.cz>
2. Товканець Г.В. Економічна освіта у вищій школі Чехії та Словаччини у ХХ столітті: [монографія] / за ред. Н.Г. Ничкало. – К.: Кондор-Видавництво, 2013. – 506 с.

3. Fakulta textilní Technické university v Liberci /Ft.Tul.cz [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ft.tul.cz>
4. Vysoke skoly v slovenskej republike [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.minedu.sk>
5. Trenčianska univerzita Alexandra Dubčeka v Trenčíne. Fakulta priemyselných technológií. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://fpt.tnuni.sk>
6. Vysoká škola výtvarných umení v Bratislave. Katedra textilnej tvorby [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.vsvu.sk>

В статті розглянуті вищі навчальні заклади Чехії та Словаччини, які здійснюють підготовку фахівців для галузі легкої промисловості. Проаналізована структура текстильного факультета технічного університету в Ліберці, факультета промислових технологій в Пушові Тренчинського університету Александра Дубачека, кафедри текстильного дизайну академії мистецтв в Братиславі. Охарактеризовані програми підготовки, спеціальності, форми навчання, ліцензовані обсяги, академічні ступені. Визначені професійно орієнтовані напрями підготовки фахівців кожного з розглянутих навчальних закладів.

Ключові слова: вища школа, спеціальності, факультет, програми підготовки, галузі легкої промисловості.

The article deals with the educational activities of higher educational institutions of the Czech Republic and Slovakia, which train specialists for branch of light industries. Specifically in the Czech Republic preparing the above-mentioned professionals is performed in the textile department of Technical University in Liberec. In the Slovakia Republic such training is carried out in two educational institutions: the Faculty of Industrial Technology at the Trenčynskii University named after Alexander Dubachek and textile design department at the Academy of Fine Arts in Bratislava. Training of specialists in public higher educational institutions is under accredited programs on academic degrees "Bachelor", "Master", "Doctor".

It is determined that each of characterized educational institutions has its own direction oriented on professional training of specialists: Faculty of Textile Technical University in Liberec - management, marketing, quality systems technologies in materials and clothing; Faculty of Industrial Technology in Pushovo at Alexander Dubachek Trenčynskii University - material science, computer technologies in the manufacturing of garments and textiles; Department of Textile Design Academy of Fine Arts in Bratislava – fashion design, textile, environment, educational activities in the field of design.

In light industry, including the Czech Republic and Slovakia, expect specialists of specialised directions in light industry widely employed professionals of allied industries and professions training are not necessarily performed on narrow specialized faculties and departments of higher educational institutions. Among these can be named the widely spread economic specialization - logistics, marketing and management of light industry; specialists in mechanical engineering and electrical engineering - service machines and devices of the above mentioned industries; specialty IT- technologies and programming - development and implementation of computer-aided design (CAD).

Also, significant part of the staff for light industry provides vocational schools, which are in Czech Republic and Slovakia compatinely whith high schools more higher, so in subsequent investigations relevant is the study of this segment of training specialists for the specified industry.

Keywords: education system, universities, specialty, faculty training programs.

УДК378.094.371.388

Гаранко Віталія Іванівна,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Мукачівський державний університет

ВІДКРИТИЙ УНІВЕРСИТЕТ ТА ЙОГО РОЛЬ У РОЗВИТКУ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ ВЧИТЕЛЯ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ У ВЕЛИКІЙ БРИТАНІЇ

Обґрунтовано роль Відкритого Університету у вдосконаленні та модернізації сучасної системи вищої освіти Великої Британії та підготовки вчителя початкової школи охарактеризовано стандарти використання сучасних педагогічних, інформаційних та телекомунікаційних технологій у підготовці вчителів. У Великій Британії визначено переваги дистанційного навчання для отримання професії вчителя початкової школи в умовах освітніх курсів.

Ключові слова: початкова освіта, вчитель початкової школи, Відкритий Університет, дистанційна освіта, система неперервної освіти.